

BÉKEHARANG

A PÜSPÖKI METHODISTA EGYHÁZ HAVI KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI DIJ EGY ÉVRE 4 PENGŐ MELLÉKLETTEL EGYÜTT.

AMERIKÁBAN AZ ELŐFIZETÉSI DIJ 2 DOLLÁR. TIZ PÉLDÁNYT PORTÓMENTESEN KÜLDÜNK.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

WALLRABENSTEIN JAKAB, BUDAPEST, VI. FELSŐERDŐSOR 5. II.

Jézus, az orvos.

Amerre Mesterünk járt, falvakban, városokban, kihordták elébe a betegeket s azokat ő meggyógyította. A meggyógyultak elmondták másoknak, kik hozzájuk hasonló betegségben szenvedtek — s azok is Jézushoz tódultak azzal a hő vágygal, hogy meggyógyuljanak.

Jézus Krisztus ma sem változott. Ő tegnap és ma és mindörökké ugyanaz. Ha egykoron betegeket gyógyított, mert azok kérték tőle a gyógyulást, akkor ma is meggyógyít Jézus minden olyan beteget, aki tényleg az ő nevében imádkozik, feltéve, hogy a gyógyulás tényleg javára van a betegnek s Istenországának. Mert néha jobb ha a beteg nem gyógyul meg, bárhogyan is kéri. Néha jobb ha meghal s az életbenmaradásáért elmondott imák nem teljesülnek.

Alábbi levél, egy csodálatos gyógyulásról ad hírt.

»Isten iránti nagy hálával írom e sorokat, örülvén annak, hogy imám meghallgattatott, amennyiben súlyos szembetegségem volt, ebből ima által s hit által gyógyultam.

Valami súlyos baja támadt a szemidegeknek, s ez annyira fájt, hogy azt hittem megvakulok. Borzasztó fájdalmaim voltak. Egy híres orvos megvizsgálta s úgy találta, hogy legfeljebb még hat hónapig látok, aztán megvakulok. Elmentem egy hívő házaspárhoz, s ott elmondtam bajomat. Együtt fohászoktunk az Úrhoz, ha ő akarja, adhat egészséges jó szemet, hogy az Ő országában még szolgálhassak. Hála az Urnak, az imának volt ereje, meghallgatott könyörülő Atyánk.

Nemcsak rossz testi szemem gyógyult meg, meggyógyult a lelkem is! De az ő dicsőségére legyen mondva, lelkem is teljesen átalakult s most benn érzem magam Istenországában. A lelkem is meggyógyult!«

*

Eddig a levél. Jól esik ma ilyet is hallanunk s meglátnunk az ilyen esetekből, hogy Isten milyen nagy s milyen jó!

*

Egy másik levél meg így szól:

»Férjemről akarom a következőket megírni, hátha az, amit írok róla, más valakinek is hasznára lesz?

1905-ben férjem panaszkodni kezdett a csipőjére, valami belső daganat nőhetett ott. Ugy látszott, mintha sok genny gyűlne össze. Már kívül is látszott a nagy daganat. Jött az orvos és felvágta s utasítást adott arra, miként kezeljem a sebet. Ő maga nem tisztította ki teljesen a sebet — s így történt, hogy a genny megtámadta férjem jobb lábát. Ujabb és újabb fekély támadt, amit legalább 15-ször kellett felválni. Mindehhez még malária is jött, ami 7 éven át gyötörte férjemet.

Férjem 1911-ben nagy betegen jött haza. Az orvos azt konstatálta, hogy tuberkulózisa van, amely megtámadta a gyomrát is. Az orvosok azt tanácsolták, hogy férjem menjen levegőváltásra.

Mikor egy délután hazafelé igyekeztem, egy nagy plakátra lettem figyelmes. Valóságos összejövetelt tartottak valahol. Elhatároztam, hogy férjem meg én odamegyünk s mint vendégek résztesziünk az összejöveteleken, s meglátjuk, mit csinálnak ott.

Férjem nagyon gyengének érezte magát mire odaértünk a gyülekezetbe. Nyitott ablak mellé ültettük, hogy könnyebben tudjon lélekezni. Mikor vége volt az istentiszteletnek, a vezető, meg mi, letérdeltünk s hittel kértük az Urat, hogy gyógyítsa súlyos betegünket. Férjem akkor egész éjjel aludni tudott. Egy hónap leforgása alatt tudott dolgozni s azóta mindennap dolgozik. Hála legyen Istennek azért, hogy ilyen csodálatos módon meghallgatta imáinkat. »

Kedves lélek, ha te, vagy hozzá tartozóid szenvedtek, ne akarjatok minden áron megszabadulni tőle. Pálnak élete végéig kellett abban a betegségben maradni, melytől oly nagyon szeretett volna szabadulni. Viseljünk mindent hősiesen. De ne feledjük, hogy van test és lélek számára a földi orvoson kívül még egy hatalmasabb orvos: Jézus Krisztus, a betegek és bűnösök barátja!

Hald: Ő a te orvosod!

W. J.

H I R E K.

— Mit lehet vászonhulladékkal csinálni? Egyes háztartásokban a tenyérszövet, két tenyérszöveti vászonhulladékokkal nem tudnak mit csinálni, kidobják a szemétdombra vagy a tűzbe. Mi olvasóinkat, tagjainkat arra kérjük, hogy a fehérnemű varrásnál lehulló darabkákat ne dobják el, hanem összegyűjtve egy kis csomagban küldjék el *epileptikus menhelyünk vezetőségének*: Wallrabenstein Jakab, Budapest, VI., Felsőerdősor 5. II. Milyen hulladékdarabokat felhasználjuk az általunk ápoltt eskórosok és hülyék foglalkoztatására. Így ezek a hulladékdarabok még szép missziót is teljesítenek. — Ugyancsak kérjük tagjainkat, hogy régi ruhát, fehérneműt, ágyneműt, cipőt, butort, vagy bármit, amit már nem tudnak használni, küldjék el menhelyünknek. A legkisebb tárgynak is örülünk, mindent fel tudunk használni. Ha valaki pedig nemcsak ócska ruhát s cipőt, hanem jó állapotban lévő akar küldeni, természetesen azt is örömmel elfogadjuk, ápoltságunknak meg jó lesz! Könyörüljete a szegény epileptikusokon és hülyéken!

— Franciaországban 1058 prot. gyülekezet van. Még pedig 381 evang. református, 164 református. Van 29 baptista és 23 methodista templom. A többi más prot. alakulat. Körülbelül 1 millió a protestánsok száma. A methodistáknak egy fiú és egy leány iskolájuk van.

Pál apostol.

Deissmann után ismerteti: *Wallrabenstein Jakab*.

Nem poros aktákból, sem régi pergamenekből igyekezett D. Pál apostol személyiségét, valamint világtörténeti jelentőségét megállapítani, hanem úgy, hogy maga is elment abba a világba, amelyben Pál apostol élt.

A Pál korabeli történetírók észre sem vették a homo novust, aki jelentéktelen kis emberből az Isten rendelése folytán világtörténeti vezető egyéniséggé lett. Azt mondhatjuk, hogy ez a homo religiosus, dacára hogy mistikus ember, mégis józan gondolkodású praktikus ember, aki gondolkodó és prófétai elme, aki a világ számára megfeszített, de mint világpolgár s globetrotter halhatatlan hírnévre tett szert, s kinek egyénisége ma is nagy hatással van a világra s annak erkölcsi alakulására.

D. 1906 és 1909-ben, tehát két ízben utazott Keleten, Pálnak működési helyein. Jelenleg is részt vesz az ezeusi ásatásokon, mint berlini egyetemi theol. tanár.

Ő nem az arisztokratizált és modernizált, megberetvált és simára fésült Pált tanulta

Keleten megismerni, hanem a tarsusi, jeruzsálemi, damaskusi Pált, azt aki mint zsidó a Caesárok levegőjét szivta, aki mint munkás ember saját keze kenyerét ette, aki mint misszionárius páratlan hatást ért el zsidók, de legfőképpen görögök és rómaiak közt.

Megismerte azt a prófétalelkű misszionáriust, akinek Igehirdetésére megmozdult a zsidó fanatizmus, avagy összeomlott a pogány bálványkultusz, s mozgásba jöttek az emberek. állást foglaltak Jézus mellett avagy Jézus ellen. Akinek predikálása, imája, szenvedése, egyszóval tanubizonyosság tevése, szavakat meg ezreket a megtérésre és az újjászületésre vezetett. Megismerte azt a Pált, aki még ma is annyi évszázad után a keresztyénségen belül a legnagyobb hatással van a lelkekre.

Az őskeresztyénség története két névbe foglalható össze: Jézus és Pál. A történetész szemé, ha Jézust megakarja ismerni, — Pál apostolon akad meg. Ő az összes apostolok közül kimagaslik. Többet dolgozott, alkotott, mint a többiek együttvéve. Ezt nem saját Énjének dicsőítéseképpen mondja, hanem hogy kiemelje azt, erre egyedül Jézus Krisztus képesítette. Tehát nem Pálé, hanem Jézusé az érdem.

D. célja az volt, hogy a modernizált, agyonstilizált, germanizált papiros Pál helyett, megismertesse az igazi, a történeti, a valóságos Pált.

Sokat irtak és vitatkoztak »Pál theológiájáról«, »A Páli levelek valódiságáról«, »Paulinismus«-ról, de közben elfelejtették, hogy Koniumban, Tessaloniában és Korinthusban az emberek nem a »paulinismus« »christológiája«, »hamartológiája« és »eschatológiája« következtében törték meg s lettek Jézusban új teremtményekké, hanem Pálnak élő hite, prófétai lelkülete s hívő élete következtében. Pál tehát nem a theológiac, hanem a vallásé. Pál bár theologusok tanítványa volt s tudta alkalmazni a theologia módszerét, mint keresztyén misszionárius, még sem állítható Origines, vagy Schleiermacher mellé. Pál, mint theologus visszafelé tekint a rabbinismusba, a jövőbe pedig mint vallásos genius tekint. Ő hős a hit terén, csak másodsorban theologus. A mistikus vonás az erősebb benne, mint a theologiai. Krisztus nála több, mint christologia, Isten több, mint Istenről szóló tan. Ő inkább imádkozó, bizonyágtevő tanu és próféta, mint tudós exegeta és gondolkodó solasztikus.

Pál apostol megértéséhez az Ap. Cselekedetén kívül levelei szolgálatják a legjobb anyagot. De a leveleket is félreértették, mint irodalmi műfajt fogták fel, amellyel Pál az író, a dogmatikus, közölte gondolatait: elmélkedés, levél, röpirat alakjában. Nevezük az irodalmi műfajt: »Epistolának.« Az

ókorban szerették az írók ezt a műfajt. Gondolataikat, az »Epistola« alakjában közölték. Pál levelei azonban nem ilyen »epistolai« műfaj jelentenek.

Az ő levelei igazi *magánlevelek*. A levél, az egymástól elválasztott embereknek egymással való kölcsönös beszélgetése. A levélíró beszélget a címzettel, avagy címzettekkel. A nagy nyilvánosságnak, ehhez semmi köze. A levél tartalma csak a címzetre, vagy címzettekre, a levélíróra vonatkozik, az őket kölcsönösen érintő dolgokat említi. Lehet kis, vagy nagy dologról szó benne, fontos vagy kevésbé fontos, egyes emberekről, vagy sokakról szólhat, lehet érzelgős, avagy üzletszerű, szívhez, vagy észhez szóló.

Más az *epistola*, az irodalmi műfaj. Ez már hasonlít a drámához, epigrammához, vagy dialoghoz. Csak a küllalakja hasonlít a levélhez, de a tartalma nem. A tartalma már a nagy nyilvánosságnak szól, a nyilvánosságot akarja befolyásolni, megnyerni. A magánlevél titok, de az epistola az vásári áru, mindenkinek szól. Az epistolát sokszorosítják a rabszolgák s könyvkereskedői uton nagyban terjesztik Alexandriában, Efezusban, Athénben, Rómában egyaránt.

Az »epistola« tehát valami kigondolt dolgot ír le; de a »levél« tényleg megtörtént dolgot. Az »epistola« irodalmi műfaj, mesterségesen csinált levél, míg a »levél« két létező faktor közt történő gondolatkicserélés. Az »epistola« a művészet, a »levél« a természet. Az »epistola« a mesterséges faragás, a »levél« a természetes növény.

Az a kérdés, hogy Pál levelei »epistolák«-e vagy »levelek«.

Pál levelei nem »epistolák«, tehát nem egy irodalmi műfajba öltözött elmélkedések, hanem a reális életet tárgyaló, két tényező közötti érzelmeit gondolatait visszatükrözőtető magánlevelek.

Szó van bennük, lelki gondozásról, egyes emberekről, egész gyülekezetekről, missziói munkáról, istentiszteleti problémákról, útbiztosításokról, intések, feddés, stb. Pál vagy megírta, vagy egyik munkatársának diktálta, s megbízható emberével egyetlen példányban eljuttatta a címzethez, vagy címzettekhez, Korinthusba, Efezusba, Rómába, anélkül, hogy arról a nagy világ valamit tudott és sejtett volna. Pál nem is sejtette, hogy levelei még pár év, vagy évszázad múlva meglesznek és nem is e célból írta, hogy írói hírnévre tegyen szert. Pál is, meg a többi keresztyének is azzal számítottak, hogy a jelenlegi világkorszak egyhamar befejeződik, s erte a bekövetkező eseményre irányította leveleiben a hívők figyelmét. Így tehát Pál levelei tényleg csak arra szolgáltak, hogy gondolatait, szavait eljuttassák azokhoz, akiknek ő volt az apostola. Ő a

levelekben vigasztal, tanácsokat osztogat, büntet, fegyelmez, oktat, nevel, védekezik, kétkedést eloszlat, elmond élményeket, örömet, bánatot, tréfát, ironizál s üdvözlőket küld.

Pál sok levelet írt. 1000 levél elveszett. Századok múlva gyűjtötték össze s kerültek a Kánonba s így emelkedtek irodalmi magaslatra az eleinte csak privát jellegű »levelek«. Pál levelei mind megannyi értékes drágakő, amely éppen azért ragyog nemes tűzben, mert nem irodalmi műfaj jelentő »epistolák«, hanem »magánlevelek«. Aki felfedezi e levelekben ezt a nemes tüzet, felfedezte azt is, hogy e levelek valódi levelek s nem utánzat, avagy hamisítvány.

Annaira magán viseli minden egyes levél Pál jellegzetességét, hogy már ez maga is a Pál-i levelek valódisága mellett bizonyít. Minden levelében Pálra ismerünk: az élő, az érző, a tanító, a nevelő, a tréfáló, a haragvó, a gúnyolódó, a jövődöbelátó, a szenvedő, az istentmagasztaló, a tanubizonyosító emberre ismerünk minden levelében.

Csak nézzük a Filemonhoz írt levelet; Pál legrövidebb levelét, amely egyetlen papyrusra van írva, akkor rögtön megértjük, milyen igazán csak privát személyeket érintő dolgokat írt le Pál. Mikor az elsőkött rabszolgát, Onesimust, gazdájának, Filemonnak jóindulatába ajánlja, akkor esze ágában sem volt a »rabszolgaság« és a »keresztyénség« egymáshoz való viszonyáról írni. A Kolosseban lakó Filemontól elsőkött a rabszolga. Efezusba menekül. Ott megismerkedik Pállal. Megtér. S most Pál a hívő Filemonnak, kinél hívő gyülekezet van, ajánlja. Csupa atyai jóság, testvéri szeretet, figyelem és finomság tükröződik vissza a levélből.

És milyen igazi privát levél jellegű a Róm. lev. 16. részében az a részlet, mikor Főbét ajánlja. Ez a részecske nem is a római levélhez tartozó, hanem az efezusi gyülekezetnek szól, akiknek Főbét ajánlja.

Pálról a saját levelein kívül sokat tudunk meg Lukácstól, aki az Apostolok cselekedetét írta. De sokkal hűségesebb az a jellemkép, amit Pál a maga leveleiben rajzol önmagáról, mint az, amit Lukács ír róla. Kossuth Lajost jobban lehet megismerni a saját műveiből, mint a róla megjelent életrajzokból. Ha Petőfi fenséges költészetét akarjuk élvezni és megismerni, akkor nem a róla megjelent ismertetést és életrajzot kell olvasnunk, hanem magát Petőfit.

Örüljünk, hogy a meglevő Páli levelek, elegendők arra, hogy Pál életét, munkáját, jellemét megismerhetjük. Ő az antik világ jellegzetes vándorpredikátora. A feltámadott Krisztusnak lánglelkű apostola.

(Folyt. köv.)

Wesley János élete.

Irta: *Wallrabenstein Jakob.*

Wesley János Oxfordban és Amerikában.

II.

Wesley 1714-ben Londonba került, a híres Charterhousei iskolába. Ott sokat tanult és sokat nélkülözött. Az öregebb tanulók az ifjabbakat nagyon kihasználták s az étkezéseknél elszedték tőlük a húst. Wesley János erről ezt írja: »Tíz-tízennégy éves koromig nagyon vékony kosztot éltem, sokszor csak kenyeref ettem s abból is csak nagyon kevés jutott. Azt hiszem azonban, hogy ez nem ártott, hanem inkább ez a körülmény volt az oka későbbi tartós egészségemnek. Atyja azt a tanácsot adta neki, hogy minden reggel háromszor fussa körül az iskola kertjét, amit Wesley pontosan be is tartott s így edzette magát. Hogy vezetésre termett egyéniség volt, azt már itt lehetett látni, mert a tanárok megfigyelték, hogy szűnő idő közben a gyermekek nem mennek játszani, hanem Wesley köré sereglettek, ki mesélt nekik valamit.

Ha az iskolában őt nem is lengte át az a vallásos szellem, ami Wesley szülőházában volt, azért mégis vallásosan élt; este meg reggel imádkozott s olvasta a bibliát. Azon reményét, hogy ilyen vallásos életmód mellett üdvözülni, arra alapította, hogy 1. nem volt olyan rossz, mint mások, 2. hogy vallásos gondolkodású volt, 3. hogy olvasta a bibliát, imádkozott s járt a templomba. Így készült az egyetemre, tanult és imádkozott; dolgozott és játszott.

1720-ban az oxfordi egyetemre iratkozott a bölcsészeti s nyelvészeti szakra.

Az egyetemi ifjúság laza erkölcsű, mulató életébe nem keveredett bele, hanem annál inkább nekifeküdt tanulmányainak. Anyyira vitte, hogy csakhamar folyékonyan írt és beszélt latinul, a görög újtestamentumot pedig éppen úgy olvasta és ismerte, mint az angolt. Komoly gondolkodása, s alapos tudása, csakhamar nagy tekintélyt szereztek neki. Barátságos, élénk észjárású, humort kedvelő fiatalember volt, kinek klasszikus műveltsége úgy szavainak, mint írásainak bizonyos finomságot s eleganciát kölcsönzött. Szórakozásból költemények írásával is foglalkozott. Így egyszer a 65. zsoltárt költői formába öntötte s megküldötte atyjának, aki nagyon megörült ennek a sikerült költeménynek s azt írta fiának, hogy ne hanyagolja el ezt a tehetségét. Tanulótársai azt mondották róla, hogy »finomlelkű, komoly klasszikus műveltségű, liberális és férfias gondolkodású, jó bajtárs.«

Megemlítésre méltó, hogy mikor a Wesley testvérek az evangélium világánál belátták tévedésüket s saját életükben megtapasztalták az evangélium erejét, a hitetlenségéről s

gunyolódó természetéről híres francia Voltaire szintén ott időzött Angliában s a hívség teljes csődjét jósolta meg. Azt mondta: »száz év múlva már nem lesz biblia, legfeljebb a muzeumban«. A tények azonban alaposan rácsáfoltak ennek az Istentagadó tudósnak jóslatára, mert az a ház, amelyben Voltaire lakott, ma a Bibliatársulat tulajdona, ahonnan évente száz, meg százezer példányban terjesztik a bibliát.

Ugyancsak ez a híres Voltaire mondotta egyszer, mikor Nagy Frigyes német császár vendége volt, hogy ő eladja helyét a mennyországban. Az előkelő társaság mulatott ezen a léha kijelentésen, de egy hívő miniszter alaposan megfelelt a gunyolódó Voltairének. Azt mondta a szellemeskedő franciának: »Németországban olyan törvény van, hogy csak az adhat el valamit, aki kimutatja, hogy ő az eladandó tárgynak jogos birtokosa; előbb mutassa Ön ki, hogy van helye a mennyországban!«

A fiatal Wesley, ki oly komolyan tanult, még sokkal jobban merült el a tanulásba s gondolkozásmódja még komolyabb lett, mikor a lelkészavattatás előtt állott. Az ő szeme előtt nem az lebegett, ami sok fiatal teológus vágyának a netovábbja: »egy jó zsiros parochia«, hanem ő komolyabban fogta fel jövődő hivatását. Ő nem nézte a lelkési állást hivatalnak, hanem hivatásnak. Sokat gondolkozott a lelkésznek igazi hivatásáról s ebben a komoly gondolkodásban szülei levelezés útján támogatták s még biztatták, hogy nagyon is komolyan vegye jövődő hivatását. Így édes atyja azt írta: »Ha pap akarsz lenni, úgy az összes indító okok közt a legeslegfontosabb az kell, hogy legyen, hogy Isten dicsőségét keressed, az ő egyházának szolgálj és felebarátaidat mentsed. Jaj annak, aki más célból választja ezt a szent hivatást! Beszélj öregebb, tapasztaltabb férfiakkal erről, s őszinte alázatossággal, imával, valamint bójtöléssel kérjed Isten Szent lelkének vezetését. Ezenkívül olvasd a bibliát, zsidó és görög nyelven!«

Amilyen gondoskodó jóindulatú tanácsokkal látta el az apa a magasztos pályára készülő fiut, éppen olyan gondoskodó szeretettel hordozta őt imájában az édes anya is. Sokat levelezik ő is fiával s nemes szívének sok-sok gondolatát közli vele. Így az egyik levelében ezeket írja: »Örülök, hogy teljesen elfordultál a világi élvezetektől. Isten Szent lelke vitte benned végbe ezt a változást. Legyen életed főtörekvése: a vallás, mert ez az egy szükséges dolog. Vizsgáld magad, vajjon a Jézus Krisztusban való üdvösség reményét bírod-e már? Ha igen, akkor végtelen boldog leszel, ha pedig nem, akkor még keserű könnyeket fogsz hullatni. Aki a lelkési pályára készül, annak tudnia

kell, hogy ki hívta el erre a pályára, éreznie kell, mi a hivatása, nehogy másoknak prédikáljon s önmaga kárt valljon. Atyád azt kívánja, hogy foglalkozzál kritikai tanulmányokkal. Jóllehet némi haszonnal járnak, mégis fontosabbnak tartom, a lelki élet ápolását. Ha előbbiekkal foglalkozol, utóbbiakat semmiképpen el ne hanyagold. A többiekre nézve magam nem is merek tanácsot adni, a jó Isten legyen a tanácsadód!»

Wesley lelki életében új fordulatot jelentett, mikor megismerte Kempis Tamás: »Krisztus követése« című művét. Ez a könyv már édes atyjának is kedvelt olvasmánya s lelki jó barátja volt. Ő maga azt írja erről az időről: »Az isteni gondviselés juttatta a kezembe Kempis: »Krisztus követése« című művét, melyből meggyőződtem arról, hogy az igazi vallásosság székhelye a szív és hogy az isteni törvény minden gondolatunkra, szavainkra és tetteinkre vonatkozik. Egész életmódom megváltozott. Naponta egy-két óra hosszát elmélkedtem; minden héten úrvacsorához járultam; kerültem a szavakkal, vagy tettekkel elkövethető bűnöket; kezdtem a megszentelődés útján járni. Mivel ily kegyes, istenfélő életet éltem, azt hiszem jó keresztény vagyok.«

Ebben az időben sokat foglalkozott avval is, hogy az ember bizonyos lehet-e a maga üdvössége felől, vagy se, valamint az a másik gondolattal, hogy az Istennek kegyelme nem-e terjed ki minden emberre?

Ilyen komoly, bibliai elmélkedések és gyakorlati hitélet által előkészítve, érkezett el 1725 szeptember 19-én, diakonussá való avatása az oxfordi egyetemen. Paller püspök avatta. Majd három évre rá, lelkész lett. Még 1726 március 17-én az oxfordi egyetem »Fellow«-jává választották.

Ez jó jövedelmű életfogytiglani állás volt, ami öregező atyját is nagyon megörvendeztette. Nemsokára rá 1727-ben a görög nyelv magisterévé választották. Ettől fogva még inkább buvárkodhatott a tudományban. Sámuel nevű testvérének írta abban az időben: »A pihenés és én, egymástól búcsút vettünk. Azt hiszem, amíg élek, sohasem fogok ki a munkából.«

Reggel 4 órakor kelt fel. Társaságba sohasem ment s nagyon mértéktelenen élt. A görög újtestamentumból hetenként tartott felolvasást tanítványainak s az azt követő megvitatásban ő töltötte be az elnöki tiszteletet. Ezeken az órákon hozzászólt a szellemi önfegyelemhez és az ügyes érveléshez. Tettekre vágyó lelke a mysticismus felé sodorta s lelke nyugalomát úgy vélte elérni, hogy még sokkal szigorubb vallási gyakorlatoknak vetette alá magát.

Csak olyanokkal barátkozott, akiktől lelki életének az előbbrevitelét várhatta. Hogy

több időt szentelhesen a lelki gyakorlatnak, szándékozott egyetemi állását egy csendes helyen fekvő iskolánál betöltendő állással felcserélni, amitől azonban édes anyja tanácsára, elállt. Majd édes atya kérésére ő mellé ment segédlelkésznek. Mint ilyen, két évig működött, míg nem az oxfordi egyetem 1729-ben újra meghívta.

Odautaztában egy komoly emberrel utazott, aki azt mondta neki, miután jobban megismerte Wesleyt: »Barátom, te szolgálni akarsz Istennek és a mennybe akarsz jutni; gondold meg jól, hogy ehhez társakra van szükséged; ha nincsenek, gondoskodnod kell róluk, mert a biblia nem tud semmit reméte vallásról.« Ettől a gondolattól a fiatal Wesley többé nem tudott szabadulni. Mire megérkezett Oxfordba, meg is találta a »társakat.«

Öccse Károly ugyanis, míg Wesley János segédlelkészkedett, nagyon komolyan neki feködt egyetemi tanulmányainak s minden egyetemi előírást szigorúan betartott. Egynéhány barátja volt, kik hozzá hasonlóan szintén igen komoly életet éltek. Majd még együttesen egynéhány életszabályt állítottak fel önmaguk számára s ezeket szigorúan betartották. A többi egyetemi hallgató bizony nem élt valami kifogástalan életet. Szerették a bort, a kártyát, meg a nőt s komoly tanulás helyett elétkozolták szüleik pénzét, a drága időt s az ifjúság szép éveit. Ezeknek a léha életet élőknek persze, hogy feltűnt Wesley Károly és barátainak józan, szorgalmas élete és gondolkozása. Szálka is volt ez a szemükben. Érezték, hogy nekik is így kellene élniök. De ezt nem akarták. Inkább gúnyolták azt a kis, józan, erkölcsös életet élő csoportot. »Szentek egyesületének« »Reformklubnak«, »Sakramentariusoknak«, »Bibliamolyoknak«, »Rajongóknak« csúfolták őket. Mindezek a gúnynevek feledésbe mentek, csak egy gúnynév ragadt rajtuk: »Methodisták«. Ezt a gúnynevet egy fiatal diák adta nekik. Ez a gúnynév úgy ragadt rájuk, hogy ennek a kis baráti körnek a tagjai külső törvényeknek betartásával igyekeztek az Úr előtt jüdvözülni. Ők akkor még a hitből való megigazulásról mitsem tudtak. De a történelembe is átment ez a gúnynév s a mai napig is megmaradt.

Mikor Wesley János Oxfordba vissza került, ott találta ezt a kis baráti kört. Egész természetes, hogy csatlakozott hozzájuk s az is természetes, hogy ő állásánál, tudásánál, tapasztalatánál s rátermett vezéri egyéniségénél fogva is, ennek a kis körnek a vezetője, a feje lett. Ő alatta minden vasárnap este 6-9-ig gyülekeztek össze a kör tagjai, majd később hetenként kétszer, majd meg minden este. Vajjon mit csináltak összejöveteleiken? Közösen tanultak; oktatták egy-

mást; olvasták a Bibliát. Szorgalmasan eljártak a templomba, böjtöltek, szegényeket istápoltak, foglyokat látogattak. Szegény elhagyott gyermekeket tanítottak. Hogy legyen pénzük jótékonykodni, sokszor nem laktak jól s az így megtakarított pénzen vettek a szegényeknek ruhát és élelmet. Wesley Jánosnak 30 fontsterling volt a jövedelme. Ebből 28 font kellett a megélhetésre, 2 fontot elajándékozott. A következő évben 60 fontra emelkedett a fizetése; ebből elajándékozott 32 fontot. A harmadik évben már 90 font volt a jövedelme, ebből elajándékozott 62 fontot és mikor már 120 font volt a fizetése, ő a maga számára még mindig nem foglalt le többet 23 fontnál!

Hogy Wesley János és Károlynak, valamint társaiknak ezen életmódja és ezen cselekedetei nem maradtak titokban, az természetes. De az is természetes, hogy amint voltak, akik elismeréssel adóztak a fiatal diákoknak s vezetőiknek, éppen úgy voltak, akik ezt a csoportosulást ellenséges és gyűlölséges indulattal nézték. A Sátán nem nézheti azt türelmesen, mikor egy, vagy két, vagy több ember határozottan az ő birodalma ellen fordul s igyekezik a Sátán szolgáit felszabadítani. Ilyenkor Sátán egész hadseregét mozgósítja s minden ravaszkodását igénybe veszi. Ha Wesley János és Károly az ifjúságot kocsmákba, lebujaókba, kéteshírű házakba vezették volna, soha, senki ezen meg nem botránkozott volna. Így van az még ma is. Amíg valaki részeges, parázna életet él — senki sem törődik vele, mihelyt azonban az illető megérintve Isten Szent lelkétől, egy bibliai Igétől, megundorodik bűnös életmódjától s megtér, hívó gyűlézetbe kezd járni s a világnak hátát fordít; akkor a család, a rokonság, az egész falu, vagy az egész város fennakad ezen s megbotránkozik rajta, s igyekezik az illetőt lebeszélni a hívőkhöz való járástól.

Csodálatos valami, akivel míg bűnözött, senki sem törődött, most egyszerre mindenki törődik! Igen, mert a Sátán nem akarja elveszteni biztos prédáját, azért mozgósít anyni embert.

Wesley Jánost és Károlyt és kis körüket is nagyon heves üldözések érték. Édes atyjuk mikor tudomást szerzett a két fia által életrehívott mozgalomról és az üldözésekről ezt írta nekik: »Mit mondjak munkálókra s törekvéseitekre? Csak azt mondhatom valde probo: nagyon helyes lessz! Hálát adok Istenemnek, hogy olyan két fiut adott, akik Oxfordban merték felvenni a küzdelmet a világ és a sátán ellen! Csak bátran előre a Jézus nyomdokain, édesatyátok példáját követve. Ma is szívesen gondolok vissza azon időre, mikor mint oxfordi diák a foglyokat látogattam. Legyeetek elővigyázatosak, de sohasem gyávák!«

A »Methodisták« köre mindig jobban szaporodott. Minél jobban üldözték és gúnyolták annál inkább szaporodtak. 1735-ben Whitefield György is csatlakozott hozzájuk. Ő volt az az ember, aki a két Wesley mellett a methodismus alapításában a legfontosabb személyiség lett. Wesley János volt az organizátor, Wesley Károly a költő, Whitefield pedig a szónok. Gyönyörű hangja volt, jó szónoki tehetsége s meggyerő modora. Szíve lángolt az Isten és felebarátai iránti szeretettől. Született evangélistája volt ennek a mozgalomnak úgy Angliában, mint Amerikában.

Wesley János édesatyja azt óhajtotta, hogy fia legyen az utódja, hogy így együtt maradhatna halála után a család. De Wesley nem akarta elvállalni az állást Epworthban. Ő még Oxfordban akart maradni a kigúnyolt, üldözött baráti körben, hogy fejlődjék s erősödjék még a hitélete.

Atyjának írt válaszában 26 okot említett, amelyek miatt nem foglalhatja el a lelkészi állást. Mikor testvérei azonban annyira nőgatták, engedett az álláspontjából s megfolyamodta az állást, de már lekészt.

Édes atya 1735-ben hunyt el. Mielőtt meghalt, családjához e szavakat intézte: »Legyeetek állhatatosak, a keresztyén hit még győzni fog ebben az országban, tímég megéritek, én már nem.« János fiának ezt mondta: »A benső meggyőződés, az a legerősebb bizonyíték a keresztyénség számára.« Majd fia azon kérésére: »Atyám fáj valami?« azt felelte: »Istenem fájdalommal dorgál engem, minden tagom fáj; de mindenért hálát mondok neki, mindenért áldom őt s szeretem őt mindenek felélt.«

Még ugyan abban az évben Wesley János is, meg Károly is, kit szintén lelkészé avattak, két barátjukkal Oglethorpe generális kíséretében Északamerikának Georgis nevű kolóniájába mentek. Ez a kolónia csak 1732-ben keletkezett, hogy menedékhelye legyen az elszegényedett s eladósodott angoloknak, valamint a hitük miatt kiüldözött protestánsoknak. Nemcsak angolok telepedtek ott le, hanem salzburgiak és skótok is. A kolónia szervezője Oglethorpe generális volt, aki Oxfordban éppen a hitük miatt kigúnyolt »methodistákat« hívta, hogy a Georgiában letelepültek között hirdessék az evangéliumot.

A Wesley testvérek Amerikában éppen úgy folytatták vallási életüket, mint Oxfordban, de itt csakhamar olyan nehézségekbe ütköztek, melyek hitéletük krízisét végeredményben csak siettették.

A tengeri utat Wesleyék a herrnhuti testvérek társaságában tették meg. Ez az utazás volt Isten kezében az eszköz arra, hogy megmutassa nekik azt, mennyire haszontalan a külső törvényeskedés s megmutassa nekik Isten gyermekének igazi szabadságát. A ha-

jón 26 herrnhuti testvér volt s püspökük Nitschmann, kiktől Wesley azonnal németül kezdett tanulni, a püspök és testvérei viszont angolul. Wesley a velük való érintkezésből azt látta, hogy azoknak a testvéreknek olyan valaminek van, ami neki nincsen. Azt mondja: Megfigyeltem, hogy mindnyájan milyen komolyak s milyen alázatosak. A hajón olyan munkákat végeztek el csupa sziveségből, amire egyetlen angol sem vállalkozott. Azt mondták azt azért teszik, hogy lelkük el ne bizakodjék, Jézus, a Mester még sokkal többet tett értük. Eltűrték a legdurvább bánásmódot, ha ütötték, vagy leteperték őket, jaj és panasz szó nélkül végezték a munkájukat. Egy nap olyasmi történt, ami megmutatta, hogy milyen szabadok ők a félelemtől, a büszkeségtől s a bosszútól. A fedélzeten egy szoltárt énekeltek. Egyszerre egy hullám elborította a hajót, letörte a fő árbócot s behatolt a hajóba. Azt hittük elveszünk. Mi angolok mindnyájan kiabáltunk, a németek azonban nyugodtan folytatták az éneket. Ez meglepett engem. Mikor elmúlt a veszély, megkérdeztem az egyiket közülök, hogy nem félték-e? »Hála Istennek, nem.« Tovább kérdeztem: »Hát feleségeitek, meg gyermekeitek sem félték?« »Nem, feleségünk s gyermekeink sem félték a haláltól.«

Savannahban Wesley találkozott Spangenberg herrnhuti püspökkel, aki nemrégiben letelepedett itt 16 herrnhuti testvérral. Vele való beszélgetését így mondja el: Spangenberg azt kérdezte tőlem: »Isten lelke ad-e bizonyosságot a te lelkednek, hogy Isten gyermeke vagy?« Ez a kérdés zavarba hozott engem. Mikor Spangenberg ezt látta azt kérdezte »Ismered Jézus Krisztust?« »Tudom hogy ő a világ Megváltója.« »Az igaz, de tudod-e azt, hogy a te Megváltód?« Azt feleltem: »Remélem, ő meghalt, a kereszten, hogy az én lelkemet is megváltsa.« »Erre még csak azt kérdezte, hogy jól ismerem-e magamat, mire azt mondtam: Igen. De éreztem, hogy nem voltam még tisztában magammal.«

Wesley János az indiánusok közé akart menni, amit egyelőre nem lehetett megvalósítani, azért ott maradt Havannahban a német gyarmatosok közt s lassankint megismerte gyermekét, őszinte, boldog hitüket. Mikor egyik püspöküket felavatták, az oly hatással volt Wesleyre, hogy azt hitte az apostolok körében van s legjobban szeretett volna a herrnhutiak közé lépni. Ezt meg is tette volna, ha maga a herrnhuti püspök azt nem mondja neki, ezt ne tegye, mert Isten őt más, nagyobb dolgokra hívta el, ahol sokkal többet tud majd tenni.

Georgiai működéséről azt írta Wesley János naplójába: »Naponta reggel ötkor pré-

dikáltam. Az órán résztvett minden komoly keresztyén, télen, nyáron egyformán. A hivatásokat házukban meglátogattam, a gyermekeket pedig oktattam Vasárnaponként pedig ez volt a teendőm: Az első angol imaóra reggel 5-től fél 7-ig tartott. Az olasz imaóra 9-10-ig. Az angolok számára tartott második istentisztelet fél 11-től fél 12-ig. A francia istentisztelet 1-2-ig. 2-3-ig vasárnapi iskolát tartottam a gyermekekkel; 3-4-ig délutáni istentisztelet volt. Utána szobámba gyűjtöttem az embereket, s velük együtt bibliát olvastunk s énekeltünk. Este 6-kor pedig a herrnhuti testvérekhez mentem, nem mint tanító, hanem mint hallgató s tanuló.«

Abban az időben a Wesley testvérek annyira egyházasak voltak, hogy szigorúan ragaszkodtak pl. ahhoz, hogy a keresztesítés háromszori alámerítkezés útján menjen végbe; a d-issidens gyermekek keresztesítését érvénytelennek tekintették; akiket nem szentelt lelkész keresztesített, azokat nem engedték úrvacsorához, sem el nem temették. Később maga Wesley is csodálkozott ezen, hogyan lehetett ő ilyen rövidlátó. De tudjuk Pál apostol életéből, ő is szigorúan ragaszkodott a törvény betűjéhez, s annak külső megtartásában vélte felismerni a helyes istentiszteletet, csak akkor nyílt meg a szeme, mikor a Krisztust befogadta a lelkébe.

Mindkét Wesley testvér sok külső és belső harc után visszatért Amerikából az óhazák. Károly 1736-ban tért vissza, János pedig 1737-ben. Mikor később Whitefield Savannahba került Wesley J. működési helyére, akkor dacára hogy Wesley ellenségeinek rágalmaikat is hallotta, mégis azt írta haza: »Azt a sok jót, amit Wesley Amerikában tett, nem lehet mind elősorolni. Most is tisztelettel emlegetik a nevét s azt az alapot, amit ő lerakott, sem az emberek, sem az ördög nem tudják lerombolni.«

Magára Wesleyre is nagy hatással volt amerikai tartózkodása. Az uton hazafelé alkalma volt önmagát vizsgálni a szerzett tapasztalatok és benyomások alapján. Ő maga ennek az önvizsgálatnak eredményét így írta le naplójába: »Amerikába mentem, hogy az indiánusokat megtérítsem, de ki fog engem megtéríteni? Kicsoda, vagy kicsoda szabadít meg engem az én gonosz, hitetlen szívtől? Én csak akkor vagyok vallásos, mikor jól megy dolgom; tudok ugyan kegyesen beszélni, meg h-ivő is tudok lenni, ha semmi veszély sem fenyeget, de mihelyt szembe kell nézni a halállal, akkor lelkem elszomorodik, mert még nem tudom azt mondani, a halál nekem nyereségem. Még félek, ha meg kell halnom, nem mehetek be az örök üdvösségre.«

Ez az önvizsgálat s Pál apostol leveleinek

olvasása meggyőzték Wesleyt is arról, hogy csak az a boldog, aki Pállal mondhatja, éllek, de többé nem én, hanem él bennem a Krisztus.

Az oxfordi »methodisták« köre még sok külső cselekedettel (böjt, önsanyargatás, sok ima, sok bibliaolvasás, alamizsna) akarta Isten jólettségét kiérdemelni, de ez is csak egy átmeneti időszak volt. A tulajdonképeni történeti »methodismus«-nak a gyökere a német reformáció által felfedezett bibliai sark-igazságban keresendő: hit által igazul meg az ember! A másik bibliai sarkigazság, amelyre Wesley hitbéli fejlődése folyamán rájött, az volt, hogy minden ember bizonyos lehet a maga üdvössége felől.

»Csodálatosak az Isten útjai! Jónásnak meg kellett tennie a viharos tengeri utazást, hogy csodálatos isteni segítséggel kiragadtassék a halál torkából és Ninivébe jutva megértse, amit eddig meg nem értett: Isten nem akarja a bűnösnek halálát, hanem hogy megtérjen és éljen.

A Krisztus tanítványai is hüvös fogadtatásra találtak abban a samaritánus faluban, ahol éjszakára szerettek volna megpihenni a napi fáradság után. Miért? Hogy ráeszméljenek arra, miszerint nem szabad mindjárt tűzest esőt bocsátani a velünk nem egyformán gondolkozókra, hanem az ellenséges indulatot, csendességgel, türelemmel, megbocsátással kell elviselniük éppen azoknak, akik Jézus Krisztus követőinek vallják magukat, mert Jézus nem azért jött a világra, hogy kárhosszassa a világot, hanem hogy a világ üdvözüljön általa.

József a mezőre indult megnézni, mit csinálnak testvérei s ez az útja Egyiptomba vezetett. De csak később értette meg ő is, testvérei is, hogy ez az Istennek az útja volt.

Luther Wormsból hazafelé indult Wittenbergbe és a Wartburg várába hurcolták álarcos lovagok. Ott az önkéntelen fogságban lefordította a bibliát német nyelvre. Luther haza akart menni övéihez, de Isten viszont állala akarta övéit megajándékozni az Élet könyvével. Így Wesleynek is el kellett menni Amerikába, hogy ottani küzdelmei, csalódásai s tapasztalatai útján ráeszméljen arra, hogy nem üres vallási szertartások külső, gépies betartása útján üdvözül az ember, hanem kegyelemből, hit által! Wesley erre a nagy bibliai igazságra, boldogító, üdvbizonyosságot adó valóságra, amerikai útja s a herrnhuti testvérekkel való ismeretség nélkül, nem jutott volna. Ez volt az alapja a később bekövetkezett megtérésnek, lelki újjászületésnek, élete ezen nagy fordulópontjának.

(Folyt. köv.)

Az emberi lélek isteni eredetű, azért kutat, mindennek a mélyére törekszik és rejtett dolgokat felfedez.

Az Ur övéit sokszor nehéz helyzetbe engedni jutni, hogy ne mástól, hanem csakis Tőle kérjék és várják a szabadítást. (50. sz. 15.)

Nagy dolgot ért el az az igehirdető, aki a gazdagot adakozóvá, a szegényt pedig türelmessé, sorsával megelégedetté tette.

Sok tanítvány hajlandó inkább a karddal verekedni, mint Krisztus keresztjét csendesen hordozni!

Minden gyermekben angyal és démon szunnyadozik. A nevelés feladata az angyalt felébreszteni, a demont pedig megölni.

Jobb a béna lábbal Isten útját járni, mint egészséges lábakkal a széles uton szaladgálni.

Kiadó: „Keresztyén Könyvesház“ k. f. Szövetkezet

Budapest, VI., Felsőerdősor 5. szám

A szerkesztésért felelős: WALLRABENSTEIN JAKAB

Kiadóhivatal: Budapest, VI., Felsőerdősor 5. II.

Ata vas. d. u. 4.

Budapest, VI. Felsőerdősor 5. földsz. Vasárnap d. e. 10 d. u. 5. kedd d. u. 5.

Budapest, VI. Felsőerdősor 5. I. em. Vasárnap d. e. 10. csüt. este 7.

Budapest, Országbíró-ut 12—14. Vasárnap d. u. 3 Szerda este 7.

Borjád. Vasárnap d. e. 10. este 8.

Dombovár, Bezerédi-u. 27. vas. és péntek este 1/28.

Dobóköz. Minden második vasárnap este 8.

Győrköny, vas. d. e. 10. este 8; Szerda este 8.

Kispest, Nagy Sándor-u. 18. sz. Vasárnap d. u. 4 Péntek este 7.

Kaposszekcső. Vas. d. e. 10. szerda este 8.

Kaposvár, Németh István-u. 2. vas. d. e. 10. vas. este 1/28. kedd este 1/28.

Kisvárd. Minden vasárnap d. u. 4.

Miskolc. Gilányi utca 4. vas. d. u. 4. szerda este 7.

Nyiregyháza, Dessewffy-tér 10. sz. Vasárnap d. e. 1/211, este 7. Szerda és péntek este 7.

Nagykálló, minden vasárnap d. u. 4.

Nagyszékely. Minden második vasárnap d. e. 10.

Ózd. Minden vasárnap d. u. 4.

Szabolcs. Minden vasárnap d. u. 2.

Szeged. Petőfi S. Sugár-út 44. Vasárnap d. e. 10, vasárnap d. u. 5. Csüt. este 7.